PÄÄESIKUNNAN SUUNNITTELUOSASTO, SEKTORIJOHTAJA EVERSTI JANNE JAAKKOLA
EDUSKUNNAN PUOLUSTUSVALIOKUNTA
15.9.2016

Puolustusvaliokunta 15.9.2016

Puolustusvoimien havaintoja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta

1 Yleistä

Puolustusvoimat on ollut oman hallinnonalansa kautta tietoinen selonteon valmistelun etenemisestä. Laatimisen aikana puolustusvoimien kannalta keskeiset asiasisällöt on huomioitu. Puolustusvoimat on osallistunut puolustusministeriön lausunnon valmisteluun virallisella lausuntokierroksella.

Selonteossa on yleiset perusteet puolustusvoimien toiminnan sovittamiseksi ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjauksiin. Selonteossa on linjattu tahtotila sotilaalliselle maanpuolustuksellemme ja sen mitoitukselle. Selonteon mukaan Suomi ylläpitää turvallisuusympäristöön suhteutettua kansallista puolustuskykyä aseellisen hyökkäyksen torjumiseksi ja jatkaa puolustusyhteistyötä.

Puolustusvoimat saa tarkemmat poliittiset suuntalinjat puolustuksen kehittämiselle ja toiminnalle vuoden 2016 lopussa tai vuoden 2017 alussa julkaistavassa valtioneuvoston puolustuspoliittisessa selonteossa (VNPS).

2 Toimintaympäristö

Toimintaympäristön kehitystä käsittelevä osuus tukee ja on yhdenmukainen puolustusvoimien laatimien toimintaympäristön kehitystä käsittelevien arviointien kanssa. Turvallisuusympäristömme on muuttunut viime vuosina epävakaammaksi ja ennustamattomammaksi samalla kun sotilaallinen toiminta lähialueellamme on voimakkaasti lisääntynyt puolen vuosikymmenen takaiseen aikaan nähden.

Puolustusvoimat on reagoinut turvallisuusympäristön muutokseen. Puolustusvoimat seuraa turvallisuusympäristön kehitystä ja muutoksia sekä ylläpitää turvallisuusympäristön kehitykseen suhteutettua valmiutta. Puolustusvoimien kannalta puolustusratkaisumme kestää toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat paineet, mutta alueellista puolustusta on kehitettävä ympäristön kehityksen mukaisesti.

Puolustusvoimille kirjaus ”*turvallisuusympäristöön suhteutetusta”* puolustuksesta tarkoittaa ensisijaisesti kykyä reagoida aikaisempaa joustavammin ja nopeammin lähialueemme tapahtumiin. Puolustusvoimien kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä turvallisuusympäristön kehittymisen arviointiin liittyvää suunnittelua. Tarkastellessa ”turvallisuusympäristöön suhteutettua” puolustuskykyä, on syytä huomioida myös sotilaallisen maanpuolustuksen taloudelliset realiteetit.

Selonteossa korostetaan sekä globaalin että lähialueen turvallisuusympäristön merkitystä. Puolustusvoimille turvallisuusympäristön muutos edellyttää entistä kokonaisvaltaisempaa tilannetietoisuutta, kykyä havainnoida ja muodostaa ymmärrys perinteisissä toimintaympäristöissä ja tietoverkoissa syntyvistä uhista. Valmisteilla oleva lainsäädän-

tö sotilas- ja siviilitiedustelusta on oleellinen lisä turvallisuusviranomaisten tilannetietoisuuden parantamiseen. Tällä lainsäädännöllä varmistetaan valtion ylimmän johdon päätöksenteon perustuminen parhaaseen mahdolliseen tietoon. Samalla mahdollistetaan viranomaisten kyky ryhtyä uhkien torjuntaan tarpeiden mukaisesti.

3 Kokonaisturvallisuus (kriisinsietokyky)

Selonteon kriisinsietokykyä käsittelevä osuus antaa perusteita kokonaisturvallisuuden mallin ja huoltovarmuuden kehittämiseen. Ulkoinen ja sisäinen turvallisuus limittyvät toisiinsa ja niitä voi olla jopa mahdotonta erottaa toisistaan nykymaailmassa. Moniulotteisimpia uhkia vastaan ei voida puolustautua vain yhdellä keinolla tai yhden toimijan toimenpitein, vaan tarvitaan laajaa yhteistyötä eri viranomaisten, järjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Suomen malli tarjoaa tälle yhteistyölle lujan perustan.

Puolustusvoimilta selonteon kirjaukset edellyttävät kykyä viranomaisyhteistyöhön ja tarvittaessa sotilaallisen avun vastaanottamiseen sekä antamiseen. Avun antamisen ja vastaanottamisen osaltaan mahdollistaa meneillään oleva lainsäädännön muutostyö.

3 Kansainvälinen puolustusyhteistyö

VNS antaa puolustusyhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspoliittisen ohjauksen puolustushallinnolle. Puolustusyhteistyötä tiivistetään mm. Naton, Yhdysvaltojen ja Ruotsin kanssa.

Selonteko antaa perusteita puolustusvoimien joukkojen ja järjestelmien edelleen kehittämiselle kohti kansainvälistä yhteensopivuutta. Kahdenvälinen ja monenkeskinen puolustusyhteistyö, mukaan lukien sotilaallisen avun vastaanottokyky tukevat puolustuksen kehittämistä. Kahden- ja monenvälinen yhteistyö takaa tukea kuitenkin vain sopimusten perusteella. VNS:n kirjaus korostaa oman kansallisen puolustuksemme ratkaisevaa merkitystä kaikissa tilanteissa.

Puolustusvoimien kannalta usean vuoden jaksolle ulottuvat linjaukset osallistumisesta puolustusyhteistyöhön mahdollistaa pitkäjänteisen luottamuksen lisäämisen, suorituskykyjen kehittämisen ja suunnittelun.

4 Kriisinhallinta

Kriisinhallintaan liittyvät VNS:n kirjaukset antavat yleiset perusteet puolustusvoimien osallistumiselle sotilaalliseen kriisinhallintaan. Selonteon linjaukset edellyttävät puolustusvoimilta kykyä osallistua kriisinhallintaan aikaisempaa nopeammin ja joustavammin.

Puolustusvoimat on tunnistanut kansainvälisen kriisinhallinnan ja operaatioiden kehittyneen viime vuosikymmeninä VNS kirjauksen mukaiseen suuntaan. VNS:n kirjauksen mukaiset nopeasti toimeenpantavat operaatiot ohjaavat puolustusvoimia kehittämään kriisinhallintaoperaatioiden nopeaa kansallista valmistelu- ja toimeenpanokykyä.